

Sosiaali- ja terveysministeriö

sirkku.pikkujamsa@stm.fi

Viite: VN/11538/2021

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN ASETUSLUONNOS TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOKSEN LAATUREKISTEREISTÄ

Työterveyslaitos toteaa, että terveyden- ja hyvinvoinnin laitos on kansallisena toimijana luonnollinen taho laaturekisterien kehittäjäksi ja ylläpitäjäksi. Kuten asetusluonnoksen perustelu tekstissä todetaan terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen etuja laatu- ja vaikuttavuustiedon koordinoinnissa on oikeus saada tietoja eri palveluntuottajilta ja muilta organisaatioilta, yhdistää henkilötietoa eri tietolähteistä ja määritellä kerättävät yhtenäiset tietosisällöt ja -rakenteet. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on kehittänyt kansallisia, asiakas- ja potilasryhmäkohtaisia laaturekistereitä pilottihankkeessa vv. 2018-2020 yhdessä palvelujärjestelmän ja muiden sidosryhmien kanssa.

Laaturekisterityössä on tärkeää jatkossa noudattaa kertakirjaamisen periaatetta. Tieto tallennetaan ensisijaisessa käyttötarkoituksessa (esimerkiksi potilaan hoidon yhteydessä), mutta sama tieto pystytään hyödyntämään toissijaisissa käyttötarkoituksissa, mihin tähtää myös sosiaali- ja terveydenhuollon tiedolla johtamisen, ohjauksen ja valvonnan toimeenpano-ohjelma (TOIVO).

Laaturekistereissä korostuvat tällä hetkellä erikoissairaanhoidon tiedot. Työterveyslaitos toteaa, että rekistereihin tulisi kerätä tiedot koko hoitoketjusta ja kattavasti koko palvelujärjestelmästä eli tietoa tulisi kerätä erikoissairaanhoidon lisäksi myös perusterveydenhuollosta ja työterveyshuollosta.

Asetusluonnoksessa esitetty selkärekisteri painottuu tällä hetkellä kirurgisen hoidon erilaisien aspektien (leikkausindikaatiot, leikkaustekniikat, hoitotulokset) seurantaan ja kehittämiseen. Työterveyslaitos näkee, että selkärekisteriä tulee jatkossa kehittää sisältämään koko hoito- ja palveluketju (erityisesti konservatiivinen hoito ja kuntoutus).

Kelan sairausvakuutusilaston mukaan sairauspäiväraha-kausia alkoi vuoden 2019 aikana yhteensä 308 500. Toiseksi yleisin syy sairauspäiväraha-kauden alkamiselle olivat mielen-terveyden häiriöt, joiden perusteella alkoi 25 % kausista. Mielen-terveyden häiriöiden perusteella alkaneiden kausien määrä kasvoi edellisvuodesta peräti 16 %. Mielen-terveyssyistä myönnetty eläkkeet kääntyivät selvään nousuun vuonna 2016. Erityisesti nuorten ja lähellä eläkeikää olevien naisten masennusperusteiset eläkkeet ovat lisääntyneet viime vuosina. Vuonna 2019 mielen-terveysperustein myönnetty eläkkeet (33 %) nousivat ensimmäistä kertaa ohi tuki- ja liikuntaelinsairauksien (31 %) työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen yleisimmäksi syyksi. Mielen-terveysperusteisista syistä yleisin työkyvyttömyyden aiheuttaja eivät ole psykoosisairaudet vaan masennus- ja ahdistushäiriöt. Masennus- ja ahdistushäiriöt ovat yhteiskunnallisesta näkökulmasta yhä merkittävämpi ongelma ja sen vuoksi hoitoon pääsyyn, hoidon ja kuntoutuksen kehittämiseen ja laadun parantamiseen tulisi löytyä voimavaroja. Työterveyslaitos ehdottaa, että masennus- ja ahdistushäiriöiden seurantaan ja

hoidon laadun parantamiseen tulisi perustaa terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämä laaturekisteri. Näemme, että tällainen rekisteri täyttäisi asetusluonnoksessa kuvatut terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen rekisterinpidolliselle vastuulle säädettävien laaturekisterien arviointi- ja valintaperusteet.

Ehdotamme, että kaikkiin soveltuviin laaturekistereihin kerättäisiin tietoa myös työ- ja toimintakyvystä. Työ- ja toimintakykytietoa tulisi kerätä sekä henkilön itsensä tuottamana tietona että myös asiantuntijoiden potilastietojärjestelmiin kirjaamana tietona. Sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta terveyden ja hyvinvoinnin laitos on parhaillaan konseptoimassa työ- ja toimintakykytiedon tavoitetilaa, jossa työ- ja toimintakykytietoja kirjattaisiin ja tallennettaisiin kansallisesti yhtenäisellä tavalla sekä hyödynnettäisiin valtakunnallisesti Kanta-palveluja käyttäen. Näin helpottuisi hoidon ja palvelujen vaikuttavuuden ja laadun seuraaminen myös kansallisella tasolla.

Eva Helaskoski
johtaja, ylilääkäri

Satu Soini
ylilääkäri